

Derviş Zaim

Hayal ve rüya labirenti

Derviş Zaim, ikinci romanı 'Rüyet'te kurduğu başkarakter Sine'nin ruh hâlini betimleyip çözümlerken geçmiş ile günümüz arasında bir sarkaç misali gelip gidiyor.

KAAN EGEMEN

Bazılarımız, hayatını, içinden çıkamıyacağına inandığı bir labirent gibi görür. Uğraştığımız işler, günlük koşturmacalar, alışkanlıklar, vazgeçemeyeceğimiz hissine kapıldığımız rutinler ve orada bulunmaya koşullandığımız bir şehir... Bunların tamamı, kâğıttan veya kumdan kale misali kuşatır bizi; en ufak bir sarsıntıda yıkılacağını tahmin etsek veya öngörsek de onlardan kurtulmak için cesaretimizi toplayamayız.

Derviş Zaim'in ikinci romanı 'Rüyet'in başkarakteri Sine'nin durumu buna benziyor. Bir farkla; mimar olan ve aile şirketine çalışan, içinde bulunduğu kültürel ortamdan, İstanbul başta olmak üzere Türkiye'deki inşaatçılık geleneğinden sıkı sıyrılan Sine'nin eline labirentinden çıkmak için bir fırsat geçiyor; pek fazla kim-senin bilmediği ve kendi hayatıyla benzerlikler kurduğu bir hatırat...

Zaim, romanı, Sine'nin hatıratı buluşundan önce ve sonra olarak kurgulamış. Başka bir deyişle **geçmiş ve bugün karşılaştırması şeklinde ilerliyor metin**: Sine labirentinde henüz hatıratla karşılaşmamışken romanın sonraki satırları için ipucu olabilecek bir cümle kuruyor: "Eğer eskinin 'altın çağ' varsayımı bir yanlış ise ona kapılan bir insan, kenti çok daha yaşanılır kılabileceği çare ve yeni biçimler arayacağı yerde, eşsiz döneme ulaşma çabasının peşine takılıyordu. Buradaki mesele, geçmişte altın bir dönemin gerçekten de yaşanıp yaşanmadığı konusunda düğüm-leniyordu. İnsan, geçmişi kurarken çarpıyor, süzgeçten geçiriyor, yeniden icat edebiliyordu."

Ardından roman ve elbette Sine, geçmişle bugünün ve geleceğe dair öngörülerin birbirine karıştığı bir tünele giriyor yavaş yavaş. **Anadolu'nun bilgelik geleneğini oluşturan kadim düşünürlerinin bir resmî geçidine rastlıyor okur**. Fonda, Sine'nin şikâyetçi olduğu, rüyalar ve performanslarla kendince bir anlam katmaya uğraştığı İstanbul silüeti ve günümüzün sı-

kıcı, boğucu ve çoğunlukla içi boş çalışma ortamı yer alıyor. Doğu ve Batı düşüncesinin buluştuğu anlam arayışı, Sine'nin kafasını kurcalayan pek çok sorunun yanıtı için hayli önemli, eline geçen hatırat da... **Şeyh Galip'ten Spinoza'ya kadar uzanan bir yol bu.**

Birinci Dünya Savaşı yıllarına ait hatıratı bulmasıyla Sine, onun yazarıyla ve satırlarda anlatılanlar arasında kendi yaşamını çağrıştıran birtakım benzerlikleri fark ediyor. Aşk hayatından dünyaya bakışı ve anlam arayışına dek pek çok noktada toplanıyor bu benzerlikler. Doğu'nun Batı'ya, Batı'nın Doğu'ya bakışından tutun da günlük kaygılara kadar bir dolu başka yakınlık da cabası.

Sine'nin yaşadıkları ve hayat tecrübesiyle birlikte hatıratta yazanların vehim ve yanlış olma ihtimali var mı? Zaim, romanın sonlarında böyle bir şüphe kapısı da aralıyor okura. Bir diğer ifadeyle **gerçekliğin içinde yalanlarla örülmüş bölmelerin varlığına dair bir kuşku bu**. Bazen hayal bazen de rüya olarak nitelenebilecek bir 'yalan'.

Başta Sine olmak üzere karakterlerin ruh hâlini betimleyip çözümlerken geçmiş ile günümüz arasında bir sarkaç misali gelip gidiyor Zaim'in kalemi.

Doğu ve Batı düşünce geleneğinden beslenen sanatın, edebiyatın ve şiirin anlamsızlığa çare olabileceğini, daha doğrusu anlam arayışına ışık tutabileceğini sezdiriyor yazar. Bunu özellikle Sine'nin zihnine soktuğu okuru, onunla birlikte düşündürerek başarıyor. ■

RÜYET

Derviş Zaim
Yapı Kredi Yayınları, 2019
264 sayfa, 25 TL.